

28 maart 2016, 18.59 uur

Pijnlijk justitieel vacuüm bij Europees Octrooibureau

"Een autoriteit aan de rand van de afgrond" van 3 maart:

De superautoriteit [Europees Octrooibureau](#) (EOB) is – tenminste wat het hoofdkantoor betreft – een instelling op het grondgebied van München. Maar buiten het lokale aspect en het aandachtspotentieel dat samenhangt met de allures van een ogenschijnlijk door macht geobsedeerde EOB-baas, hebben de machtsspelletjes bij het EOB een impact die veel verder reikt dan München, Beieren en zelfs Duitsland. En ze zijn van groot (Europees)-politiek en constitutioneel belang. De oorsprong en de kern van het door schandalen geplaagde spektakel aan de oever van de Isar lijken namelijk te liggen in de ‘immunitet’ die in het oprichtingsbesluit van de deelnemende landen aan het EOB – dat nadrukkelijk geen EU-instelling is – is toegekend. Of in de uitleg die EOB-president Benoît Battistelli aan deze ‘immunitet’ geeft zonder gehinderd te worden door zijn raad van bestuur, waarin ook de Duitse minister van Justitie zitting heeft, namelijk als totale autonomie. Niet alleen alle gewone rechtsregels van het gastland/vestigingsland (bijvoorbeeld ontslagbeschermingswet, arbeidsrechtbankenwet en andere wetten) worden uitgesloten, maar ook alle constitutionele bescherming die is vastgelegd in de grondwetten van de deelstaat Beieren en de Bondsrepubliek Duitsland en in de Europese verdragen en statuten.

Het is al merkwaardig dat midden in Beieren, waar ze trots zijn op hun grondwet, zoals de *Süddeutsche Zeitung* schrijft, een presidentieel despotisme kon ontstaan dat op grove wijze inbreuk maakt op onder meer artikel 9 lid 3 van de Duitse grondwet (vrijheid van oprichting en lidmaatschap van vakbonden). Maar helemaal onverteerbaar is dat tegen in deze geest genomen en in sommige gevallen bestaansvernietigende beslissingen van de president geen beroep mogelijk is bij een externe (lees: onafhankelijke) rechter.

Iedere Duitse politicus krijgt bij reizen naar totalitaire of anderszins verdachte landen van alle kanten de vermanende boodschap mee het westerse ‘exportproduct rechtstaat’ nadrukkelijk te promoten. Tegelijkertijd is men vreemd genoeg blind voor het feit dat op eigen bodem een instelling bestaat met duizenden medewerkers die geen beroep kunnen doen op belangrijke onderdelen van de rechtstaat, zoals rechtsbescherming en bescherming van de grondrechten. Daarmee wordt bij alle gecompliceerdheid van het internationale recht de situatie bij het EOB een erekwestie voor iedereen die tot taak heeft de rechtstaat niet alleen in het buitenland te bevorderen, maar zeker ook op eigen grondgebied te handhaven en waar nodig, zoals in dit geval, te bewerkstelligen. Daarvoor is in de eerste plaats de minister van Justitie verantwoordelijk. Maar hier ligt ook voor andere grondwetpatriotten een taak, niet in de laatste plaats in de media. Ook wanneer de huidige situatie door een mogelijk zwaarbevochten (de *Süddeutsche Zeitung* noemt een vertrekpremie van 18 miljoen euro) of gedwongen aftocht van president Battistelli ‘gecorrigeerd’ kan worden, mogen de lidstaten niet langer accepteren dat hun EOB buiten de Europese en nationale grondwettelijke beginselen opereert. *Dr. Hans-Joachim Frieling, München*